

چرا اروپا برای برجام دست و پا می‌زند؟

فروپاشی برجام یعنی چالش امنیتی اروپا

رپورکدر
سجاد مرادی کلاردِه

برجام به عنوان توافق ایران، کشورهای ۵+۱ و اتحادیه اروپا در شرایطی

حاصل شد که بسیاری آن را شکلی از ایده‌آلیسم در روابط بین الملل محسوب می‌کردند. این توافق که حاصل ایده تعامل با ابرقدرت در حل و فصل معضلات جهانی بود، در سال ۲۰۱۸ با پشت پای ابرقدرت مواجه شد. دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا با اعلام خروج یکجانبه از برجام، ابتدا ایران را تهدید به اعمال بالاترین سطوح تحریم‌ها نمود و در مراحل بعدی نیز تحریم‌های سنگینی را از جمله در حوزه‌های نفتی، پتروشیمی و مالی علیه ایران به اجرا گذاشت. از این زمان مشخص شد برجام در اصل توافقی بین ایران و آمریکا بود که با خروج این کشور، ناکارآمدی خود را نشان داد. این موضوع از واکنش‌های طرف‌های دیگر باقیمانده در توافق از جمله اتحادیه اروپا به خوبی مشخص است. سران کشورهای اروپایی ابتدا با ابراز تأسف از تصمیم آمریکا اعلام کردند ترامپ را متقاعد می‌کنند به برجام بازگرد، سپس سعی کردند با تماس‌های مکرر با مقامات ایران، تهران را همچنان در توافق نگه دارند. اروپاییان همچنین در طول یک سال گذشته به صورت مداوم اعلام کردند به تعهدات بین‌المللی خود در قبال توافق هسته‌ای پایبند هستند.

فدریکا مومرینی هماهنگ‌کننده سیاست خارجی اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۶ در مقاله‌ای در یک روزنامه آلمانی نوشت: «در مرحله جدید روابط ایران و اروپا برای رشد آن هر دو طرف نیازمند زمان، شجاعت و قاطعیت هستند.» در شرایط کنونی به نظر می‌رسد نه از شجاعت اروپا خبری است و نه از قاطعیت آن. شجاعت از آن جهت که در رابطه با سیاست خارجی کشورهای اروپایی در قبال برجام پس از خروج آمریکا نوعی سیاست این‌الویتی را در قالب طرح اینستکس و... شاهد هستیم، چراکه این کشورها بنا به گفته مسئولان سیاست خارجی ایران نه به تعهدات برجامی خود به صورت کامل عمل کردند و نه حتی به ساز و کار حل اختلاف در توافق پس از خروج امریکا پایبند بودند. قاطعیت نیز از آن جهت که اروپا در

کمترین اقدام ممکن می‌توانست با تشکیل جلسه شورای امنیت، موضوع خروج آمریکا را در این شورا مورد بررسی قرار دهد حتی اگر با وتوی واشنگتن روبه‌رو می‌شد. به رغم این شرایط، حال با وجود خروج آمریکا و وضعیت به واقع ناکارآمد برجام، چرا اروپا کماکان در این توافق باقی مانده است و اصرار بر حفظ آن دارد جای سؤال دارد؟! پیش و بیش از هر چیز، اروپا به خوبی می‌داند ایران در پی دستیابی به سلاح هسته‌ای نیست و این موضوع در دستور کار سیاست‌های امنیتی کشور قرار ندارد، بنابراین، این موضوع که حفظ برجام از سوی اروپا برای جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح اتمی است، عملاً محلی از اعراب ندارد. این موضوع در واکنش اروپا به تصمیم اخیر شورای عالی امنیت ملی ایران در کاهش سطوح تعهدات برجامی ایران به خوبی دیده شد؛ آنجا که موگرینی این اقدامات ایران به ویژه غنی‌سازی اورانیوم بیش از حد مورد توافق را نقض تمامی توافق هسته‌ای ندانست و ضمن قابل برگشت دانستن آنها گفت سازوکار حل اختلاف یا همان به اصطلاح مکانیسم ماشه را فعال نخواهد کرد. همین موضوع نشان داد اروپا در پشت پرده «بازی با برجام» اهداف دیگری را در ذهن دارد.

در وهله اول خروج مستقیم از برجام وجهه دموکراتیک اروپا را زیر سؤال خواهد برد. بخش عمده‌ای از انگاره‌های اروپا در حوزه‌های سیاست خارجی و روابط بین‌الملل بر مبنای سیاست‌های دموکراسی‌طلبی و حقوق بشری استوار است. به علاوه بخش عمده‌ای از تحریم‌های ضدایرانی اروپا نیز طی چند دهه گذشته بر مبنای مسائل حقوق بشری است. خروج مستقیم اروپا از برجام به عنوان توافقی که آن را حاصل کار مشترک و به نوعی حاصل حوزه دیپلماسی در سیاست خارجی و مذاکرات بیش از یک دهه‌ای می‌دانند، در واقع در مقابل رپورکرد حقوق بشری و نیز دموکراتیک اروپا قرار می‌گیرد و از این جهت به نوعی اروپا را در مقابل فشارهای افکار عمومی خودی قرار می‌دهد.

در درجه دوم، برجام به نوعی یک رژیم کنترل تسلیحاتی محسوب می‌شود. در واقع برجام علاوه بر متن آن که

سازوکاری برای حل و فصل بر نامه هسته‌ای ایران است، از جنبه فرامتنی ساز و کاری برای کنترل تسلیحات نیز محسوب می‌شود. رژیم‌های کنترل تسلیحاتی اهداف اصلی را دنبال می‌کنند که برخی از آنها عبارتند از: کاهش احتمال درگیری‌ها، مدیریت منازعات در چارچوب‌های خاص، کاهش هزینه‌های نظامی کشورهای دارندة تسلیحات، کاهش آلام جمعیت و مردم کشورها و... با این وجود مهم‌ترین نتیجه این رژیم‌ها را می‌توان گسترش امنیت در سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی دانست. بر این اساس، لزوم کنترل آنچه غرب احتمال دستیابی به سلاح هسته‌ای می‌نامد، باعث می‌شود اروپا همچنان در برجام باقی بماند. این در حالی است که ایران از سال ۱۹۶۸ و به مدت بیش از پنج دهه است که به عضویت معاهده منع سلاح‌های هسته‌ای NPT درآمده و حتی فراتر از تعهدات خود در آن به بی‌سابقه‌ترین بازرسی‌ها از سوی بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تن داده است. عدم قاطعیت اروپا اینجا نیز نمایان است که عکس‌العمل در خوری در

فیل «اس ۴۰۰» در اتاق ناتو

اردوغان به دنبال تثبیت وضعیت میانی بین روسیه و امریکا

شکی برای وارد کردن اس ۴۰۰ به خاک ترکیه کند و حتی با خونسردی گفت: «امریکا باید قبل از هر چیز، پول هواپیماهای اف ۳۵ را به ترکیه بازگرداند.» او با این حرف به واشنگتن نشان داد دیگر اف ۳۵ آن جذایت گذشته را ندارد و حتی حاضر است عطایش را به لقایش ببخشد و به جای آن سامانه اس ۴۰۰ را مستقر کند.

■ **دلایل اردوغان**

شکی نیست اردوغان در این تصمیم خود تمام جوانب امر را استنچیده است. درست است که جنگنده فوق پیشرفته اف ۳۵ کاری قابل توجه در قدرت هوایی ترکیه است به خصوص اینکه تنها اسرائیل است که در منطقه این جنگنده را در اختیار دارد اما از این مهم‌تر، مسئله دفاع از مرزهای هوایی ترکیه است. در واقع ترکیه همواره از تأمین امنیت مرزهای هوایی خود به وجود سامانه دفاع موشکی احساس نیاز می‌کرد و ۱۰ سال قبل بود که خبر خرید سامانه دفاع موشکی پاتریوت بر سر زبان‌ها افتاد اما دولت باراک اوباما حاضر نشد تا علاوه بر این سامانه، دست‌کم بخشی از تکنولوژی آن را به ترکیه انتقال دهد و اردوغان هم که در آن زمان پست نخست‌وزیری ترکیه را داشت این انحصارطلبی دولت امریکا را به نفع امنیت ترکیه نمی‌دانست. عدم توافق بین واشنگتن و آنکارا برای انتقال پاتریوت باعث شد اردوغان در وهله نخست به دیگر شرکای خود در ناتو و بیاور و وقتی از آنها نامید شد، به دنبال خرید اس ۴۰۰ روسی رفت. باید گفت مسئله تکنولوژی سامانه دفاع موشکی ترکیه عامل بارز ترجیح اس ۴۰۰ نبود بلکه موضوع هزینه و برد عملیاتی این سامانه هم از جمله انگیزه‌هایی بود که اردوغان را مصمم به خرید آن می‌کرد. در حالی که هزینه اس ۴۰۰ برای آنکارا تقریباً نصف پاتریوت است، برد عملیاتی و توانمندی‌ها سامانه روسی نیز دو برابر پاتریوت است به نحوی که برای مثال این سامانه می‌تواند موشک‌های بالستیک را در بری دو برابر پاتریوت مورد هدف قرار دهد. در نتیجه انحصارطلبی امریکایی‌ها و مزیت‌های اقتصادی و نظامی اس ۴۰۰ از جمله عواملی بود که این سامانه را بهترین گزینه برای دفاع از امنیت هوایی ترکیه می‌کرد و به همین جهت، اردوغان برنامه خرید آن را با جدیت در دستور کار قرار داد.

■ **جنگ قرار دادها**

می‌توان گفت ترکیه تا همین یک هفته قبل در کانون جنگ قرار نداشت. روسیه از یکسو و به واسطه روابط نزدیک و گرم خود و به خصوص علایق شخصی بین ولادیمیر پوتین و رجب طیب اردوغان به دنبال این بود که قرارداد ۲/۵ میلیارد دلاری فروش اس ۴۰۰ را به نتیجه برساند. از سوی دیگر امریکا از زمان انعقاد این قرارداد در دسامبر ۲۰۱۷ مخالفت خود را با آن اعلام کرد و حتی کشورهایی نظیر آلمان هم پا در میانی کردند تا آنکارا را از این قرارداد منصرف کنند اما با معلوم شدن عزم راسخ آنکارا برای دریافت اس ۴۰۰ روسی بود که پاتریک شاناهان، سرپرست سابق وزارت دفاع امریکا در ششم ژوئن و با ارسال نامه‌ای به همتای ترکیه‌ای خود خلوصی آکار به صورت رسمی تهدید کرد «اگر ترکیه سیستم‌های دفاع موشکی اس ۴۰۰ را دریافت کند، جنگنده‌های اف ۳۵ را دریافت نخواهد کرد.» این تهدید به معنای عدم تحویل ۱۰۰ فروند از این جنگنده‌ها به ترکیه بود اما امریکا تنها به این تهدید قناعت نکرده است بلکه قطع برنامه آموزشی خلبان‌های ترکیه در خاک امریکایی را پرواز با اف ۳۵ تحریم ترکیه بر مبنای قانون موسوم به معامله با دشمنان امریکا یا کاتسا و توقف تولید قریب به ۹۳۷ قطعه از اف ۳۵ در خاک ترکیه از جمله دیگر تهدیدهای امریکاست که حالا امریکا به دنبال اجرای تمامی این تهدیدهاست. گفته می‌شود اجرای این تهدیدها نه تنها باعث از دست رفتن فرصت‌های شغلی در ترکیه می‌شود بلکه می‌تواند بار تحریمی بر صنایع این کشور به خصوص بخش نظامی آن تحمیل کند. هیچ کدام از این تهدیدها باعث نشد تا اردوغان کوچک‌ترین

چهاراد

سرویس بین‌الملل ۸۸۹۸۸۴۴

رابطه با خروج امریکا از برجام به عنوان یک رژیم کنترل تسلیحاتی نشان نداد و همین امر زمینه‌ای فراهم کرد تا ترامپ در ادامه دکترین خروج خود از معاهده موشک‌های میانبرده هسته‌ای با روسیه نیز خارج شود. به علاوه باید سیاست خارجی خاورمیانه‌ای اروپا را نیز لحاظ کرد. کشورهای اروپایی به ویژه انگلیس و فرانسه سرمایه‌گذاری‌های عمده امنیتی و اقتصادی در این منطقه انجام داده‌اند. لزوم محافظت از این سرمایه‌گذاری‌ها و نیز حفظ روابط با کشورهای عربی منطقه به ویژه عربستان سعودی و امارات متحده باعث می‌شود اروپا تمایلی به فروپاشی برجام نداشته باشد، چراکه با فروپاشی برجام، در واقع یک رژیم کنترل هسته‌ای فروپاشیده و این پیام مدت بیش از پنج دهه است که به عضویت معاهده منع سلاح‌های هسته‌ای NPT درآمده و حتی فراتر از تعهدات خود در آن به بی‌سابقه‌ترین بازرسی‌ها از سوی بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تن داده است. عدم قاطعیت اروپا اینجا نیز نمایان است که عکس‌العمل در خوری در

عربستان ایجاد خواهد کرد؛ موضوعی که امنیت اروپا را که خارج نزدیک خاورمیانه‌ای است، مستقیماً تحت تأثیر قرار می‌دهد. فراتر از این فروپاشی برجام، رژیم‌های کنترل هسته‌ای کنونی اروپا را نیز تحت تأثیر قرار خواهد داد. وضع موجود در اروپا نوعی از رژیم کنترل هسته‌ای است که در آن کشورى مانند آلمان که به لحاظ اقتصادی موتور محرک اقتصادی اروپا محسوب می‌شود، رضایت داده است به رغم عضویت فرانسه و انگلیس به عنوان دوقریب عمده خود، جزو کلوپ هسته‌ای قدرت‌های بزرگ نباشد. دیگر دولت‌های اروپایی نیز کمابیش به چنین وضعیتی رضایت داده‌اند اما آیس را در صورت برهم خوردن موازنه هسته‌ای در خاورمیانه، دولتی مانند آلمان یا حتی دیگر دولت‌های اروپایی به وضع موجود و ماندن در میان کشورهای غیرهسته‌ای رضایت خواهند داد؟ در واقع فروپاشی برجام می‌تواند سایر ساز و کارهای کنترل هسته‌ای را نیز از نتیجه ساقط کند و تمامی این تحركات می‌تواند به خطر افتادن امنیت اروپا به شکل کنونی آن را

آگهی تحدید حدود عمومی

در تعقیب آگهی نوبتی سه ماهه سوم سال ۱۳۹۷ تحدید حدود املاک

حوزه ثبتی شهرستان خاش واقع در بخش چهار بلوچستان

قطعات ۱ و ۳ و ۲ برابر ماده ۱۴ قانون ثبت به شرح ذیل می‌باشد.

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
اداره کل ثبت اسناد و املاک سیستان و بلوچستان

املاک واقع در قطعه یک بخش چهار بلوچستان شهر خاش

۱. ۶۹۵/۸۸۲- اصلی آقایان محمد باشام آزادی فرزند رسول مقدار ۲۴ سهم مشاع و محبت کردی فرزند مکان مقدار ۵۹ سهم مشاع و جان محمد کرد فرزند کمال مقدار ۷۰ سهم مشاع و رسول باشام آزادی فرزند فجر مقدار ۵۴ سهم مشاع و جنگی حسین زهی زمانی فرزند ملک‌شاه مقدار ۱۲ سهم مشاع و ممد علی جمال‌زهی فرزند اسکندر مقدار ۶ سهم مشاع و محمد علی پس کرد فرزند جان محمد مقدار ۲۴ سهم مشاع و موسی شهسورای فرزندی پیری مقدار ۶ سهم مشاع و رحمت ترضایی فرزند عباس مقدار ۱۲ سهم مشاع و خاتم در بی بی کردی تمندانی فرزند حسین مقدار ۲۴ سهم مشاع و اسحق میر بلوچ زهی فرزند مصطفی مقدار ۳۰ سهم مشاع و یعقوب آزادی فرزند خداداد مقدار ۱۲ سهم مشاع همگی از مدار ۴۰۸ سهم شش‌دانگ یک قطعه زمین خالی به مساحت کل شش‌دانگ ۳۴۵۲۹۷ متر مربع واقع در اراضی کهن حبش خیابان ۲۰ متری منشعبه از خیابان شهید میر مرلا زهی منشعبه از کمربندی ۷۰ متری

تاریخ تحدید حدود شنبه مورخه ۱۹/۵/۱۳۹۸

املاک واقع در قطعه ۱۲ از بخش ۵ بلوچستان شهرستان خاش

۲. ۹۷۰/۴- اصلی آقای پتی محمد ریگی فرزند سیاه خان شش‌دانگ یک قطعه باغ دارای یک حلقه چاه و کف کنشی داخل در آن به مساحت ۱۱۰۰ متر مربع واقع در منطقه کله شهوت

۳. ۹۷۰/۵- اصلی آقای پتی محمد ریگی فرزند سیاه خان شش‌دانگ یک قطعه باغ با حق استفاده از یک حلقه چاه و کف کنشی داخل در آن به مساحت ۱۱۹۰ متر مربع واقع در منطقه کله شهوت

تاریخ تحدید حدود یکشنبه مورخه ۲۰/۵/۱۳۹۸

۴. ۹۲۷/۶۱۴- اصلی آقای کریم بخش هاشم‌زهی فرزند خلیل شش‌دانگ یک قطعه زمین محصور به مساحت ۶۶۶ متر مربع واقع در منطقه نوک آباد خیابان شهید سلیمان هاشم‌زهی منشعبه از خیابان شهید صدر یزدی

تاریخ تحدید حدود – سه‌شنبه مورخه ۲۲/۵/۱۳۹۸

۵. ۶۷۸۷- اصلی آقای عبدالرحیم ریگی فرزند نظیر شش‌دانگ یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۶۶۶ متر مربع واقع در منطقه تودلنگ

تاریخ تحدید حدود – چهارشنبه مورخه ۲۳/۵/۱۳۹۸

تحدید حدود املاک فوق در ساعت ۹ صبح شسروع و به عمل خواهد آمد لذا بر حسب ماده ۱۴ قانون ثبت به مالکین و صاحبان املاک مجاور و پلاک‌های فوق‌الذکر اعلام می‌گردد در روز و ساعت مقرر در آگهی در محل حضور به هم رسانند و چنانچه هر یک از صاحبان املاک و نماینده قانونی آنها در موقع تحدید حدود در محل حاضر نباشد تحدید حدود املاک فوق بر طبق ماده ۱۵ قانون ثبت با حضور و معرفی مجاورین به عمل خواهد آمد و اعتراض آنها برابر ماده ۲۰ قانون ثبت از تاریخ تحدید حدود به مدت ۳۰ روز پذیرفته خواهد شد. ضمناً برابر تبصره دو ماده واحد قانون تعیین تکلیف پرونده‌های معترض ثبتی مصوب ۱۳۷۳ اعتراض به تقاضای ثبت و تحدید حدود موضوع مواد ۱۶ و ۲۰ قانون ثبت می‌بایست توسط معترض ظرف مدت ۳۰ روز از تاریخ تسلیم اعتراض به مرجع ثبتی با تقدیم دادخواست به مرجع ذیصلاح قضایی صورت پذیرد و معترض بایستی گواهی لازم را از دادگاه محل، اخذ و به اداره ثبت محل تسلیم و رسید دریافت دارد والا حق او ساقط خواهد شد.

م‌الف: ۳/۴۸/ رئیس اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان خاش – سید ابوالقاسم ترائی

تشدید ناامنی‌ها و تضاد در خاورمیانه امنیت اروپا را به طور مستقیم تحت تأثیر قرار می‌دهد. اروپا در سال‌های اخیر تجربه مشابهی در زمینه جنگ سوریه و عراق و مسئله افزایش مهاجرت به این قاره پشت سر گذاشته است. در واقع اروپا اینجا قائل به نوعی از منطق تسری است که معتقد است نادیده انگاشتن پدیده‌های امنیتی مانند کنترل هسته‌ای و رها کردن نیمه‌کاره توافقات در مورد یک کشور، می‌تواند این انگیزه را در کشورهای دیگر نیز گسترش دهد که نتیجه آن پیچیده‌تر شدن معمای امنیت خواهد بود

به دنبال داشته باشد. اینکه فدریکا موگرینی در سال‌های اخیر بر جنبه امنیتی برجام برای اروپا تأکید کرده، از همین زاویه قابل تحلیل است.

تشدید ناامنی‌ها و تضاد در خاورمیانه، امنیت اروپا را به طور مستقیم تحت تأثیر قرار می‌دهد. اروپا در سال‌های اخیر تجربه مشابهی در زمینه جنگ سوریه و عراق و مسئله افزایش مهاجرت به این قاره پشت سر گذاشته است. در واقع اروپا اینجا قائل به نوعی از منطق تسری است که معتقد است نادیده انگاشتن پدیده‌های امنیتی مانند کنترل هسته‌ای و رها کردن نیمه‌کاره توافقات در مورد یک کشور، می‌تواند این انگیزه را در کشورهای دیگر نیز گسترش دهد که نتیجه آن پیچیده‌تر شدن معمای امنیت خواهد بود.

حفظ برجام از نظر اقتصادی نیز برای اروپا دارای منفعت است. بر اساس آمار گمرک ایران، حجم کالاهای وارداتی ایران از فرانسه در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۴ و دوره قبل از توافق هسته‌ای، بیش از ۷۰ درصد رشد داشته است و در نیمه نخست سال ۱۳۹۶ رشد ۳۰۰ درصدی واردات از فرانسه را نسبت به قبل از توافق نشان می‌دهد. بر اساس همین آمار، بیشتر اقلام وارداتی را نیز لوازم مصرفی، انواع خودرو همراه قطعات و لوازم یدکی آنها تشکیل می‌دهند. در مجموع و در تحلیل سیاست این‌الویتی اروپا در قبال برجام و آنچه تلاش برای زنده نگه داشتن این توافق می‌نامد، باید تمامی این موضوعات را در نظر گرفت؛ مواردی که نشان می‌دهد اروپا در قبال کمترین هزینه بیشترین منافع را از توافق هسته‌ای از آن خود می‌کند.